

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI
GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI
NAD ZABYTKAMI
NA LATA 2013-2016**

WPROWADZENIE

Zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (tekst jednolity, Dz. U. z 2014 roku, poz. 1446) Miasto Dęblin posiada opracowany na lata 2013-2016 Gminny Program Opieki nad Zabytkami. Program ten został przyjęty Uchwałą nr XLVIII/276/2013 Rady Miasta Dęblin z dnia 22 sierpnia 2013 roku i opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego pod poz. 3872 z dnia 13 września 2013 roku.

Głównym założeniem Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami jest ukierunkowanie polityki samorządu służącej podejmowaniu planowanych działań dotyczących finansowania, inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego. Do realizacji powyższego celu, niezbędna jest konkretyzacja celów szczegółowych, jakimi są:

- a) włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- b) uwzględnienie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody równowagi ekologicznej;
- c) zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- d) wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- e) podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- f) określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- g) podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Zgodnie z art. 87 ust. 5 wyżej wymienionej ustawy, z realizacji gminnego programu opieki nad zabytkami Burmistrz Miasta sporządza sprawozdanie, które przedstawia Radzie Miasta.

PRIORYTETY

Gminny Programu Opieki nad Zabytkami Dęblin określił szereg działań w zakresie opieki nad gminnymi zabytkami. Wyznaczone kierunki i zadania uwzględniały specyfikę dziejów miasta i charakter jego dziedzictwa kulturowego oraz jego zgodność z celami wskazanymi w ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, a także komplementarność w stosunku do pozostałych dokumentów planistycznych.

Program wyznaczył dwa główne priorytety: dbałość o zachowanie istniejących walorów zabytkowych oraz wykorzystanie dziedzictwa kulturowego w promocji miasta i rozwoju jego funkcji turystycznej.

PRIORYTET I – DBAŁOŚĆ O ZACHOWANIE ISTNIEJĄCYCH WALORÓW ZABYTKOWYCH

Cel szczegółowy I.1 Bezpośrednie wsparcie dla rewaloryzacji obiektów zabytkowych

W latach 2013-2016 środki finansowe z budżetu miasta zostały przeznaczone na remont i utrzymanie obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, tj. cmentarza wojennego „Balonna” oraz znajdującego się na terenie Twierdzy Dęblin pomnika „Stalag 307”.

✚ W roku 2013 całkowita kwota inwestycji związanych z remontem obiektów zabytkowych (łącznie ze środkami pozabudżetowymi) wyniosła **65000 zł**. W ramach tej kwoty wykonano:

1. III etap remontu cmentarza wojennego „Balonna”. Miasto Dęblin przeznaczyło kwotę 4 000 zł, Lubelski Urząd Wojewódzki dofinansował powyższy projekt w kwocie 6 000 zł, natomiast z Rady Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Warszawie pozyskano kwotę 51 000 zł.
2. Remont zbiorowej mogiły Stalag 307 i Oflag 77. Wydatkowało na ten cel środki w wysokości 4 000 zł.

✚ W roku 2014 przeznaczono **14 779,44 zł** (łącznie ze środkami pozabudżetowymi), w ramach których wykonano:

1. IV etap remontu na cmentarzu wojennym „Balonna” wraz z rewaloryzacją pomnika Szlaku bojowego 15 P.P. „Wilków”. Miasto Dęblin przeznaczyło kwotę 4 779,44 zł, dofinansowanie Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego wyniosło 10 000,00 zł.

W 2014 roku zakończono realizację inwestycji: „**Rewitalizacja centrum miasta Dęblin wraz z zespołem pałacowo - parkowym Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych – 2012 – 2014 r.**” Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, w partnerstwie z Wyższą Szkołą Oficerską Sił Powietrznych i obejmował obszar centrum miasta oraz teren zabytkowego zespołu pałacowo- parkowego w Dęblinie. Łączna wartość projektu wyniosła **15 544 639,60 zł**, a dofinansowanie ze środków unijnych to kwota **9 995 385,88 zł**.

↓ W kolejnych latach 2015-2016 środki finansowe z budżetu Miasta zostały przeznaczone na prace porządkowe utrzymujące obiekty zabytkowe w stanie nie pogorszonym. Łącznie na ten cel przeznaczono **9 032,20 zł**.

Każda z powyższych inwestycji została pozytywnie zaopiniowana przez Lubelskiego Konserwatora Zabytków oraz Radę Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Lublinie.

Cel szczegółowy I.2 Odpowiednia ekspozycja i promocja najcenniejszych obiektów

1. Na terenie Dęblina funkcjonuje oznakowanie turystyczne. Na głównych ulicach umieszczono tabliczki kierunkowe wskazujące zabytki oraz najcenniejsze do zwiedzania miejsca: Zespół pałacowo - parkowy, Twierdza Dęblin, Cmentarz wojenny „Balonna”, Fort Mierzwiączka, Zespół Dworca Kolejowego, Pomnik przyrody – Dąb Jagiełły „Grot” (dąb szypułkowy).
2. Promocja najcenniejszych obiektów odbywała się także za pomocą wydawanych w latach 2013-2016 publikacji, folderów oraz innych materiałów przybliżających bogactwo historyczne Dęblina. Z okazji jubileuszu 60 – lecia nadania praw miejskich Miastu Dęblin wydano folder okolicznościowy o mieście, a także folder podsumowujący realizację projektu: „*Rewitalizacja centrum miasta Dęblin wraz z zespołem pałacowo – parkowym Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił*”

Powietrznych" (2014 r.). Dofinansowano wydanie przez Towarzystwo Przyjaciół Dębina publikacji „*Kalendarium Dębina*” i „*Lokomotywnia Dęblin*” (w 2013 r.) jak również wydanie publikacji Nadwiślańskiego Stowarzyszenia Historii Militarnej pt.: „*Historia Dębina na tle wydarzeń I wojny światowej oraz jej historyczne znaczenie dla późniejszego rozwoju miasta*” (w 2015 r.).

3. W 2014 roku przed Urzędem Miasta odbyła się prezentacja multimedialna „Historia Dębina” oraz plenerowa wystawa historycznych zdjęć miasta, przygotowana przez Zespół Szkół Nr 3 w Dęblinie. Natomiast w 2015 roku gimnazjaliści Zespołu Szkół Ogólnokształcących przygotowali podczas Dnia Projektów prezentację multimedialną pt.: „Moja miejscowość - dawniej i dziś” w związku z którą wydano również folder okolicznościowy. W 2016 roku młodzież gimnazjalna Zespołu Szkół nr 3 przygotowała wystawę „Zapomniana historia - Stalag 307”. Głównym celem wystawy było przybliżenie historii Dębina, a w szczególności historii Twierdzy Dęblin w okresie II Wojny Światowej.

Cel szczegółowy I.3 Dbłość o ład przestrzenny i krajobraz kulturowy w Mieście

W ramach realizacji powyższego celu przeprowadzono następujące działania:

1. Prace inwestycyjne:

Zakończono inwestycję „Rewitalizacja centrum miasta Dęblin wraz z zespołem pałacowo-parkowym Wyższej Szkoły Oficerskiej Sił Powietrznych”. Rewitalizacja terenów powojсковych jak i terenów miejskich odbyła się z zachowaniem walorów historycznych, z podkreśleniem ich unikatowości i lokalnej specyfiki.

Działania rewitalizacyjne obejmowały:

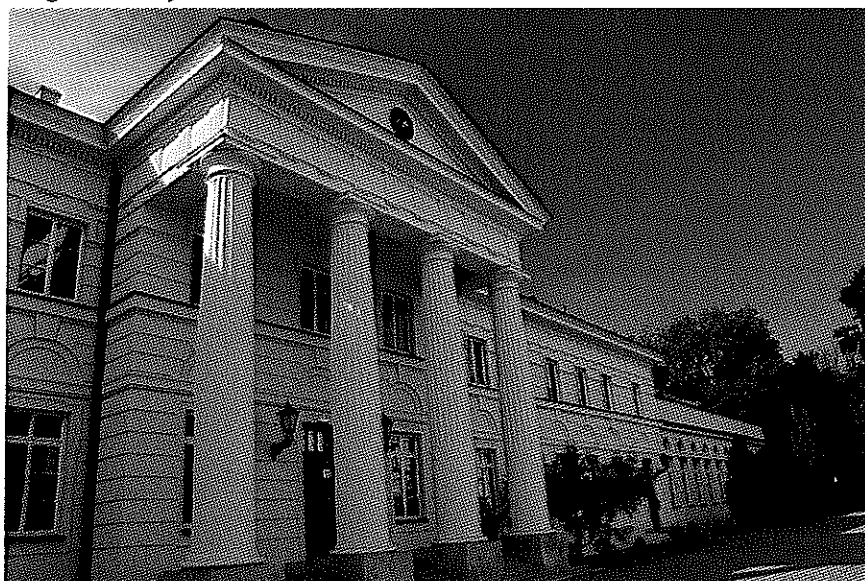
- modernizację parku przed Urzędem Miasta, modernizację i budowę parkingu wokół Urzędu Miasta wraz z odwodnieniem, modernizację ciągu pieszo – jezdno w ul. Żabiej, przebudowę ul. Wąskiej z wydzieleniem miejsc parkingowych, modernizację ul. Rynek, modernizację ul. PCK wraz budową parkingu, modernizację budynku przy ul. Okólnej 19 z przeznaczeniem na bibliotekę publiczną, modernizację Placu Orłat Dęblińskich, przebudowę oświetlenia w ul. Niepodległości i ul. Rynek,

- Skwer po przeciwnej stronie UM, Piłsudskiego, Prostej, Wąskiej, Żabiej, Przechodniej, Placu Orłat Dęblińskich, modernizację ul. Bankowej wraz z budową parkingu, modernizację ul. Piłsudskiego, modernizację ul. Przechodniej, modernizację ul. Okólnej, wymianę sieci wodociągowej w ulicach: Okólnej, Rynek, Bankowej, budowę szalatu miejskiego naziemnego, instalację monitoringu wizyjnego, oznakowanie ulic, zamontowanie ławek, koszy na śmieci, stojaków rowerowych.
- Ze środków własnych Miasta Dęblin został wybudowany Pomnik Niepodległości.

Na terenie zabytkowego zespołu pałacowo – parkowego wykonano:

- wymianę nawierzchni alejek parkowych dla ruchu pieszego, zagospodarowanie wysepki, zamontowanie ławek, koszy na śmieci, oświetlenia, wykonanie miejsc parkingowych w sąsiedztwie pałacu, wymianę oświetlenia parku, remont zabytkowego ogrodzenia, remont kordegardy, remont mostka z wymianą stalowych barierek, wymianę ławek i koszy, przebudowę budynku nr 8 tzw. „Domku Ogrodnika” wraz z dostosowaniem go do pełnienia nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i wychowawczych (obecnie pełni funkcję świetlicy dla dzieci i młodzieży objętej pomocą społeczną), zakup wyposażenia oraz sprzętu komputerowego do budynku nr 8.

2. Prowadzono systematyczną konserwację zabytkowej zieleni, stanowiącą krajobraz kulturowy miasta.

Konserwacja pomnika przyrody - *Dębu szypułkowego „Grot”* polegała na systematycznych pielęgnacjach w ramach których przeprowadzono cięcia sanitarne, usunięto gałęzie i konary zamierające, posiadające wady i uszkodzenia, usunięto owocniki czyrenia dębowego, wykonano cięcia redukcyjne konarów zasychających, obumarłych. W koronie wykonano wiązania elastyczne typu opasowego zabezpieczające konary najbardziej osłabione, ze względu na ubytki próchnicze. Prowadzony jest również okresowy monitoring stanu drzewa.

3. Sprawowano bieżącą opiekę nad cmentarzami i miejscami pamięci.

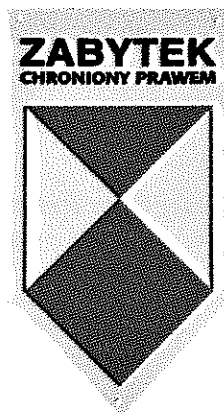
W latach 2013-2016 wykonywane były prace porządkowe i konserwatorskie. Działania miały na celu utrzymanie obiektów w dobrym stanie i zatrzymaniu ich degradacji. Systematyczne porządkowanie cmentarzy oraz miejsc pamięci narodowej odbywało się przy współpracy z Wyższą Szkołą Oficerską Sił Powietrznych, XIII Świętokrzyskim Korpusem Polskich Drużyn Strzeleckich, placówkami oświatowymi, harcerzami oraz wolontariuszami;

4. Aktualizowano Gminną Ewidencję Zabytków, która opracowana jest zgodnie z wymogami ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Ewidencja stanowi zbiór kart adresowych zabytków nieruchomych oraz zabytków archeologicznych z terenu Miasta Dęblin.
5. Prowadzono działania związane z opieką nad zabytkami realizowane zgodnie z dokumentami planistycznymi miasta: z Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Dęblin na lata 2007-2015 oraz „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Dęblin”.

Cel szczegółowy I.4 Określanie warunków współpracy z właścicielami obiektów zabytkowych

W okresie realizacji programu Dęblin nie posiadał uchwały regulującej przyznawanie dotacji z budżetu miasta dla właścicieli i dysponentów obiektów zabytkowych z przeznaczeniem na remont lub konserwację tych obiektów. Współpraca z właścicielami obiektów zabytkowych polegała na przekazywaniu informacji o możliwościach pozyskiwania wsparcia finansowego z innych źródeł i funduszy.

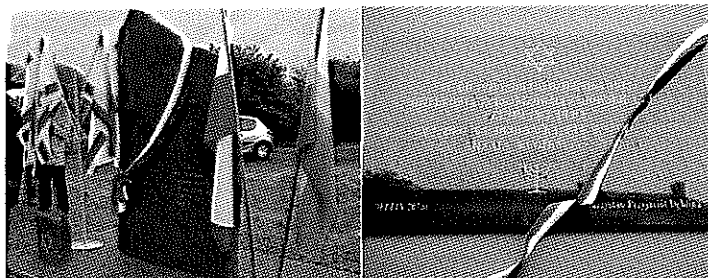
Współpraca z właścicielami i dysponentami obiektów zabytkowych na terenie Dęblina polega również na współdziałaniu w tworzeniu procedur na wypadek konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowych. Zgodnie z „Planem ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowych” uruchomione zostaną działania w celu zabezpieczania obszarów podlegających ochronie m.in. oznakowanie obiektów (budynków) znakami rozpoznawczymi Konwencji Haskiej, zabezpieczenie szyb w Zespole pałacowo - parkowym.

Cel szczegółowy I.5 Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego

Edukacja społeczeństwa w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego polegała na wspieraniu działalności organizacji pozarządowych oraz współpracy z instytucjami kultury i placówkami oświatowymi. W latach 2013-2016 zorganizowano szereg spotkań, wystaw i innych wydarzeń mających na celu upowszechnienie wiedzy na temat lokalnego dziedzictwa kulturowego.

W 2015 roku Towarzystwo Przyjaciół Dąblina przy współpracy z Miastem Dęblin podjęło inicjatywę budowy obelisku upamiętniającego zagładę miejscowych Żydów podczas II wojny światowej i funkcjonowania na terenie Miasta Dęblin Niemieckiego Obozu Pracy Przymusowej „Bauleitung der Luftwaffe”. Uroczystości odsłonięcia Pomnika z udziałem władz samorządowych miasta i powiatowych, kapelana z Parafii p.w. Matki Bożej Loretańskiej w Dęblinie, Tomasza Krakowskiego- eksperta z dziedziny religii żydowskiej i Stanisława Górki - aktora i profesora Akademii Teatralnej w Warszawie odbyła się w dniu 6 maja 2015 roku.

W październiku 2015 roku na budynku Miejskiej Biblioteki Publicznej w Dęblinie odsłonięto tablicę upamiętniającą dęblińskich Żydów, której towarzyszyła wystawa „Żydowskie getto w Irenie”. Inicjatorem upamiętnienia tego wydarzenia był miłośnik historii Dębłina i autor książki „Twierdza śmierci – Stalag 307” - Pan Tadeusz Opieka i Towarzystwo Przyjaciół Dębłina.

1. Dotacje dla organizacji pozarządowych:

2013 rok:

- 1) Towarzystwo Przyjaciół Dębłina przy udziale środków z budżetu miasta w wysokości 3 500 zł zorganizowało dioramę oraz rekonstrukcję historyczną podczas obchodów „Dni Dębłina”.
- 2) Towarzystwo Przyjaciół Dębłina wydało publikację pt. „Lokomotywnia Dęblin”. Dotacja na ten cel wyniosła 2 000 zł.
- 3) PTTK Oddział Puławski w ramach współpracy z Miastem Dęblin odnowiło oznakowanie pieszych szlaków turystycznych na terenie miasta. Stowarzyszenie otrzymało dotację na ten cel w wysokości 1 500 zł.

2014 rok:

- 1) Stowarzyszenie „Przeszłość Przyszłości” realizowało zadanie pn. „Edukacja patriotyczna ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży, wychowanie w duchu patriotyzmu”. Dotacja na ten cel wyniosła 2 500 zł. W ramach zadania zorganizowano dla uczniów Szkoły Podstawowej Nr 2 w Dęblinie spektakl słowno-muzyczny z okazji Święta Niepodległości, wykład oraz wydano publikację pt. „Polska jesień 1918 roku”.
- 2) Towarzystwo Przyjaciół Dębłina przy wsparciu finansowym miasta w wysokości 1 500 zł wydało publikację pt. „Kalendarium Dębłina”.
- 3) Nadwiślańskie Stowarzyszenie Historii Militarnej wydało publikację pt. „Wielka wojna 1914 roku pod Dęblinem”. Dotacja na ten cel z budżetu miasta wyniosła 3 000 zł.
- 4) Lokalna Organizacja Turystyczna „Powiśle” przy udziale dotacji miasta w wysokości 600 zł sfinansowała płytę upamiętniającą żołnierzy 1 Armii WP walczących w 1944 r. o przyczółek pod Dęblinem i Puławami.
- 5) Nadwiślańskie Stowarzyszenie Historii Militarnej zorganizowało w Pałacu Komendanta na terenie cytadeli Twierdzy Dęblin konferencję naukową pod nazwą „Historia Dębłina na tle wydarzeń I wojny światowej oraz jej historyczne znaczenie dla późniejszego rozwoju miasta”. W ramach konferencji odbyła się ekspozycja historyczna pt. „Historia Twierdzy Dęblin” oraz wystawa okolicznościowa w Pałacu Komendanta. Uczestnicy mieli również okazję zwiedzić część, na co dzień niedostępnych obiektów cytadeli oraz zobaczyć rekonstruktorów prezentujących strony konfliktu sprzed stu lat. Dofinansowanie zadania z budżetu miasta wyniosło 6 000 zł.

2015 rok:

- 1) Chorągiew Lubelska Związku Harcerstwa Polskiego – Hufiec Ryki przy udziale dotacji z budżetu miasta w wysokości 1 500 zł zorganizowało dla dzieci i młodzieży Harcerską Grę Terenową pod nazwą „I Dębliński Rajd Odkrywców”.
- 2) Stowarzyszenie „Przeszłość - Przyszłości” zorganizowało „wieczornicę patriotyczną” w Szkole Podstawowej Nr 2 z okazji Święta Niepodległości. W ramach dotacji w wysokości 2 000 zł wydano broszurę okolicznościową pn. „Okres odzyskania niepodległości w świetle wspomnień współczesnych”.

- 3) Nadwiślańskie Stowarzyszenie Historii Militarnej wydało publikację dotyczącą konferencji pt. „Historia Dębłina na tle wydarzeń I wojny Światowej oraz jej historyczne znaczenie dla późniejszego rozwoju miasta”. Udział środków finansowych miasta wyniósł 2 000 zł.
- 4) Towarzystwo Przyjaciół Dębłina zorganizowało I Międzynarodowe Spotkania z Muzyką Organową w Dęblinie. Odbyły się cztery koncerty w okresie letnim. Na ten cel stowarzyszenie otrzymało 7 500 zł.

2016 rok:

- 1) Towarzystwo Przyjaciół Dębłina wydało publikację pt. - „Harcerstwo w Dęblinie i okolicy 1916 - 2016”. Na realizację zadania stowarzyszenie otrzymało dotację w wysokości 2 400 zł.
- 2) Towarzystwo Przyjaciół Dębłina przy pomocy finansowej Miasta Dębłina w wysokości 9 000 zł zorganizowało „II Międzynarodowe spotkania z muzyką organową w Dęblinie”. Odbyło się 5 koncertów w miesiącu lipcu.

2. Działania z zakresie edukacji kulturowej i promocji dziedzictwa prowadzone przez instytucje kultury i placówki oświatowe:

a) MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA

Data	Nazwa i krótki opis wydarzenia
23.05.2015 r	Międzynarodowy Dzień Języka Ojczystego. Test sprawdzający umiejętności rodzimego języka, miejsce – MBP,
05.09.2015	Narodowe czytanie „Lalki” Bolesława Prusa, brało udział ok. 45 osób
12.05.2015	Gra Miejska: „Przyszłość dla Przeszłości”, w której brało udział 5 grup po 5 osób oraz osoby nadzorujące projekt, razem 30 osób
31.05-01.06. 2016	Wystawa Roku Sienkiewicza pt.: „My z niego wszyscy”. Wystawę odwiedziło 220 osób, w tym szkoły i podopieczni SOSW w Dęblinie. Wystawa eksponowana w MBP oraz Filii Wiślana.
15.10.2015	Spotkanie z S. Górką i poezją żydowską. Odświeżenie pamiątkowej tablicy w MBP o tematyce informującej, iż w Dęblinie znajdowało się Żydowskie Getto. Wystawa z w/w tematu. Udział wzięło 80 osób
13.05.2016	Wycieczka do Okrzei, miejsc pamięci. Wyjazd autokarowy, ognisko, upamiętnienie Sienkiewicza
04.09.2016	Narodowe czytanie „Quo Vadis” Henryka Sienkiewicza, brało udział ok. 50 osób

b) MIEJSKI DOM KULTURY

Data	Nazwa i krótki opis wydarzenia
Luty 2013, 2014, 2015 i 2016	Konkurs fotograficzny :”Dęblińskie Zdjęcie roku” .
Marzec 2014,2015 i 2016	Lekcja edukacyjna „Chochliki w wierzeniach ludowych” dla dzieci szkół podstawowych z terenu Dębłina. Lekcję poprowadził Marcin Stańczuk - etnolog regionalista, pracownik Muzeum Wsi Radomskiej. Zapoznanie dzieci z dawnymi zwyczajami i wierzeniami ludowymi funkcjonującymi na terenie Lubelszczyzny.
Luty 2016	Warsztaty z papieru czerpanego dla dzieci i młodzieży. Nauka tworzenia w warunkach domowych papieru czerpanego. Powrót do historii powstania tego rodzaju papieru
Styczeń 2013- grudzień 2016	Warsztaty wikliniarskie dla dzieci, młodzieży i dorosłych. Podstawy wikliniarstwa i tworzenia przedmiotów z wikliny. Edukacja nawiązuje do okresu historycznego, kiedy zaczęto wykorzystywać wiklinę w gospodarstwach domowych i kiedy powstawały pierwsze przedmioty z wikliny.

Marzec 2014, 2015 i 2016	Wielkanocny Kiermasz Rękodzieła Artystycznego. Współpraca z regionalnymi artystami, wymiana doświadczeń. Promocja regionalizmu i twórczości artystycznej.
Kwiecień 2015	Spotkanie autorskie i promocja książki poświęconej pamięci ppłk Franciszka Rataja . Historyczne spotkanie poświęcone bohaterowi walk w trzech powstaniach: wielkopolskiego, trzeciego powstania śląskiego i powstania warszawskiego. Był zawodowym oficerem, walczył w wojnie polsko-bolszewickiej, tworzył struktury konspiracyjne, był też dowódcą 15. Pułku Piechoty Wilków AK. Spotkanie dla wszystkich zainteresowanych mieszkańców Dębłina.
Kwiecień 2015	Plener fotograficzny KF „Pozytyw” – Jezioro Piskory i nieistniejąca wieś Bonów. Historyczna wystawa dotycząca jeziora znajdującego się w okolicach Dębłina i wsi, która w okresie przedwojennym została wysiedlona i zniknęła z mapy Polski.
Maj 2013, 2014, 2015, 2016	IV i V Festiwal Przyśpiewek Ludowych „GAIK”. Festiwal dla dzieci w wieku przedszkolnym dotyczący podtrzymywania tradycji ludowych i związanych z nimi pieśniami.
Maj 2015	Plener fotograficzny KF „Pozytyw” – plaże wiślane . Plener dotyczący przyrody okolic Dębłina i zmian zachodzących na tle wielu lat.
Sierpień 2015	Wystawa fotograficzna „100 lecie zdobycia Twierdzy Dęblin” . Wystawa historyczna dotycząca zabytkowej Twierdzy Dęblin. Wystawa miała charakter edukacyjny i nawiązywała do wydarzeń historycznych z tamtych lat.
Grudzień 2016	Wystawa plecionkarska „Niech się plecie” Stowarzyszenia Serfenta z Cieszyna . Wystawa poświęcona plecionkarstwu i dawnym splotom, które wykorzystywane są przez pokolenia do tworzenia przedmiotów z wikliny.
Grudzień 2016	Wystawa „Prywaciarze” . Wystawa dotycząca początków przedsiębiorczości. Historyczne nawiązanie do tworzenia małych punktów handlowych i rzemieślniczych. Edukacja poprzez przypomnienie o starych zawodach, które już nie funkcjonują w społeczeństwie.
Styczeń 2013- grudzień 2016	„Życie tańcem malowane” – zajęcia warsztatowe z historii strojów i tańców ludowych. Zajęcia dla uczniów szkół podstawowych. Nauka podstawowych kroków min. Krakowiaka, oberka.

c) ZESPÓŁ SZKÓŁ OGÓLNOKSZTAŁCĄCYCH

Data	Nazwa i krótki opis wydarzenia
03.05.2013r.	Udział w uroczystościach miejskich z okazji Święta Konstytucji 3 Maja
08.05.2013r.	Wycieczka po Dęblinie uczniów klas I-III Gimnazjum nr 1- zwiedzanie Twierdzy, Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie.
17.05.2013r.	Święto Patrona LO i SP nr 5- uroczystość przed Pomnikiem 15 Pułku Piechoty „Wilków”, odczytanie rysu historycznego Patrona LO, złożenie wiązanek, zwiedzanie Twierdzy przez młodzież ZSO; porządkowanie terenu wokół pomnika przed uroczystością.
04.06.2013r.	Projekt edukacyjny w II klasie Gimnazjum nr 1- „Dęblińskimi śladami życia i twórczości Marii Pawlikowskiej- Jasnorzewskiej”.
01.09.2013r.	Udział w obchodach Święta 15 Pułku Piechoty „Wilków”- składanie przez delegację ZSO w Dęblinie wiązanek pod Pomnikiem 15 PP “Wilków”, na cmentarzu Balonna oraz cmentarzu parafialnym.
21.09.2013r.	Obchody jubileuszu 85-lecia istnienia Liceum Ogólnokształcącego w Dęblinie- wystawa okolicznościowa związana z historią szkoły i miasta, odsłonięcie tablic pamiątkowych, artykuły w prasie regionalnej ora z relacją z uroczystości w TVP.
21/25.10.2013r.	Porządkowanie przez uczniów ZSO w Dęblinie kwater żołnierzy na cmentarzu komunalnym, terenu wokół płyty nad Wisłą, grobów zmarłych nauczycieli.

11.11.2013r.	Udział młodzieży ZSO w uroczystościach miejskich z okazji Święta Niepodległości; złożenie wiązanki pod Pomnikiem Niepodległości.
18.03.2014r.	Przeprowadzenie Dęblińskiego Dyktanda dla uczniów gimnazjów z okazji 60. rocznicy nadania praw miejskich - tekst związany z historią miasta.
07.05.2014r.	Wycieczka po Dęblinie uczniów Szkoły Podstawowej nr 5 i klas I-III Gimnazjum nr 1- zwiedzanie Twierdzy, zespołu dworcowego w Dęblinie.
16.05.2014r.	Święto Patrona LO i SP nr 5- uroczystość przed Pomnikiem 15 Pułku Piechoty „Wilków”, odczytanie rysu historycznego Patrona LO, złożenie wiązanek, zwiedzanie Twierdzy przez młodzież ZSO; porządkowanie terenu wokół pomnika przed uroczystością.
03.06.2014r.	Projekt edukacyjny w II klasie Gimnazjum nr 1- „Oni też uczyli się w naszej szkole”- prezentacja multimedialna przygotowana przez gimnazjalistów przedstawiająca losy znanych absolwentów LO.
01.09.2014r.	Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego-złożenie wiązanki pod obeliskiem znajdującym się na terenie ZSO i upamiętniającym poległych podczas II wojny światowej uczniów przedwojennego gimnazjum i liceum w Dęblinie.
04.09.2014r.	Udział w obchodach Święta 15 Pułku Piechoty „Wilków”- składanie przez delegację ZSO w Dęblinie wiązanek pod Pomnikiem 15 PP „Wilków”, na cmentarzu „Balonna” oraz cmentarzu parafialnym.
27/28.10.2014r.	Porządkowanie przez uczniów ZSO w Dęblinie kwater żołnierzy na cmentarzu komunalnym, terenu wokół płyty nad Wisłą, grobów zmarłych nauczycieli.
10.11.2014r.	Szkolny apel z okazji Święta Niepodległości.
11.11.2014r.	Udział uczniów ZSO w miejskich obchodach Święta Niepodległości, złożenie wiązanki pod Pomnikiem Niepodległości.
04/05.05.2015r.	Wycieczka po Dęblinie uczniów klas I-III Gimnazjum nr 1- zwiedzanie Fortu Mierzwiażczka, Twierdzy, Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie.
05.2015r.	Udział uczniów ZSO w grze miejskiej „Przeszłość dla przyszłości”- zajęcie I miejsca w grze plenerowej sprawdzającej znajomość zabytków i miejsc pamięci w Dęblinie.
12.02.2015r.	Spotkanie z gen. Ryszardem Hacıem- dyrektorem Muzeum Sił powietrznych- prelekcja dla młodzieży Gimnazjum i LO dotycząca historii WSOSP.
22.05.2015r.	Święto Patrona LO i SP nr 5- uroczysty apel „gen. Wł. Sikorski Patronem Sp5 - życie i działalność”, uroczystość przed Pomnikiem 15 Pułku Piechoty „Wilków”, odczytanie rysu historycznego Patrona LO, złożenie wiązanek, zwiedzanie Twierdzy przez młodzież ZSO; porządkowanie terenu wokół pomnika przed uroczystością.
02.06.2015r.	Projekt edukacyjny w II klasie Gimnazjum nr 1- „Moja miejscowość- dawniej i dziś”- prezentacja multimedialna przygotowana przez gimnazjalistów przedstawiona podczas Dnia Projektów, wydanie folderu „Dęblin dawniej i dziś”.
01.09.2015r.	Złożenie wiązanki pod obeliskiem znajdującym się na terenie ZSO i upamiętniającym poległych podczas II wojny światowej uczniów przedwojennego gimnazjum i liceum w Dęblinie.
06.09.2015r.	Udział w obchodach Święta 15 Pułku Piechoty „Wilków”- składanie przez delegację ZSO w Dęblinie wiązanek pod Pomnikiem 15 PP „Wilków”, na cmentarzu „Balonna” oraz cmentarzu parafialnym.
13.09.2015r.	Udział delegacji ze sztandarem ZSO w Dęblinie w uroczystościach patriotycznych w Stefankowicach związanych z rocznicą bitwy 15 PP „Wilków” pod Stefankowicami; oglądanie rekonstrukcji bitwy stoczony przez formację wojskową - patrona LO.
15.10.2015r.	Udział uczniów Gimnazjum nr 1 w odsłonięciu tablicy pamiątkowej przy ul. Okólnej poświęconej dęblińskim Żydom; zwiedzanie wystawy „Żydowskie getto w Irenie” w Miejskiej Bibliotece Publicznej w Dęblinie.
29/30.10.2015r.	Porządkowanie przez uczniów ZSO w Dęblinie kwater żołnierzy na cmentarzu komunalnym, terenu wokół płyty nad Wisłą, grobów zmarłych nauczycieli.
10/11.11.2015r.	Apel z okazji Dnia Niepodległości- zapoznanie młodzieży z replikami

	historycznych mundurów J. Piłsudskiego oraz żołnierzy 15 PP „Wilków”; występ młodzieży ZSO w Urzędzie Miasta na uroczystej sesji Rady Miasta; złożenie wianki pod Pomnikiem Niepodległości.
10.12.2015r.	Wystawa poświęcona bohaterskim lotnikom walczącym w Bitwie o Anglię; prelekcja przedstawiciela Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie na temat historii lotnictwa.
12.01.2016r.	Udział uczniów LO w „Konkursie wiedzy o polskim lotnictwie” organizowanym przez Muzeum Sił Powietrznych w Dęblinie.
09.03.2016r.	Prelekcja kpt. Romana Maniaka na temat wojennych i powojennych losów żołnierzy 15 PP „Wilków”- spotkanie z licealistami.
04/05.05.2016r.	Wycieczka po Dęblinie uczniów klas I-III Gimnazjum nr 1- zwiedzanie zespołu pałacowo-parkowego, Twierdzy, zespołu dworcowego w Dęblinie.
20.05.2016r.	Święto Patrona LO i SP nr 5- uroczysty apel „gen. Wł. Sikorski Patronem Sp5 - życie i działalność”, uroczystość przed Pomnikiem 15 Pułku Piechoty „Wilków”, odczytanie rysu historycznego Patrona LO, złożenie wianek, zwiedzanie Twierdzy przez młodzież ZSO; porządkowanie terenu wokół pomnika przed uroczystością.
01.09.2016r.	Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego-złożenie wianki pod obeliskiem znajdującym się na terenie ZSO i upamiętniającym poległych podczas II wojny światowej uczniów przedwojennego gimnazjum i liceum w Dęblinie.
04.09.2016r.	Udział w obchodach Święta 15 Pułku Piechoty „Wilków”- składanie przez delegację ZSO w Dęblinie wianek pod Pomnikiem 15 PP „Wilków”, na cmentarzu Balonna oraz cmentarzu parafialnym.
27/28.10.2016r.	Porządkowanie przez uczniów ZSO w Dęblinie kwater żołnierzy na cmentarzu komunalnym, terenu wokół płyty nad Wisłą, grobów zmarłych nauczycieli.
10.11.2016r.	„Słowo o niepodległości...”- montaż słowno- muzyczny z okazji Święta Niepodległości- wykorzystanie ludowej formy kolędowania w przekazie dotyczącym historii ojczyzny.
11.11.2016r.	Udział uczniów ZSO w miejskich obchodach Święta Niepodległości, złożenie wianki pod Pomnikiem Niepodległości.
28.11.2016r.	Zwiedzanie zabytków Dębłina z grupą uczniów z Polskiej Szkoły im. Jana Pawła II na Stamford Hill w Londynie.
02.12.2016r.	Przekazanie przez kombatantów historycznego sztandaru 15 Pułku Piechoty „Wilków” społeczności ZSO w Dęblinie; umieszczenie sztandaru w gablocie znajdującej się w Kąciku historii szkoły i Patrona LO; wystawa okolicznościowa poświęcona żołnierzom wyklętym.
12.12.2016r.	Wystawa „Wieś lubelska w początkach XX wieku”; prelekcja przedstawicielki koła gospodyń wiejskich na temat sprzętów domowych, zwyczajów i tradycji wiejskich.

d) ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 4

data	Nazwa i krótki opis wydarzenia
Maj 2013	Udział przedstawicieli społeczności szkolnej i poczty sztandarowego w uroczystościach związanych z obchodami uchwalenia Konstytucji 3 Maja.
13.06.2013	Odnaczenie Sztandaru Szkoły Złotą Odznaką za Zasługi dla Związku Żołnierzy Wojska Polskiego.
7.09. 2013	Udział przedstawicieli samorządu szkolnego w uroczystości z okazji święta 15 PP Wilków
25-28.10.2013	Wyjście klas I-III gimnazjum na cmentarz wojenny Balonna- odwiedzenie miejsc pamięci narodowej, porządkowanie kwater żołnierzy, zapalenie zniczy, uczczenie minutą ciszy poległych.

11.11.2013	Udział pocztu sztandarowego i uczniów w uroczystościach kościelno- miejskich związanych ze Świętem Odzyskania Niepodległości
13.11.2013	Apele patriotyczne z okazji Święta Odzyskania Niepodległości połączony w gimnazjum ze spotkaniem z sybirakiem
14.11.2013	Koncert pieśni patriotycznych w wykonaniu Orkiestry Sił Powietrznych.
3.05.2014	Udział przedstawicieli szkoły i pocztu sztandarowego w uroczystościach kościelnych i miejskich z okazji uchwalenia Konstytucji 3 Maja
7.09.2014	Udział przedstawicieli samorządu szkolnego w uroczystości z okazji święta 15 PP Wilków
23.09. 2014	Udział uczniów w projekcie edukacyjnym Muzeum Wsi Lubelskiej „Poznajemy dziedzictwo kulturowe i historyczne regionu- Muzeum Szkole”,
29,30. 10.2014	Wyjście uczniów klas II gimnazjum na cmentarz Balonna, porządkowanie grobów, zapalenie zniczy, uczczenie minutą ciszy poległych żołnierzy, pochowanych na cmentarzu
11.11.2014	Udział przedstawicieli społeczności szkolnej i pocztu sztandarowego w uroczystościach kościelno- miejskich Święta Niepodległości.
13.11.2014	Apel szkolny z okazji Święta Niepodległości
Marzec 2015	Msza św. poświęcona pamięci Żołnierzy Wyklętych z udziałem przedstawicieli szkół i pocztów sztandarowych placówek działających na terenie miasta
Maj 2015	Udział przedstawicieli społeczności szkolnej i pocztu sztandarowego w uroczystościach związanych z obchodami uchwalenia Konstytucji 3 Maja.
11.05. 2015	Wycieczka uczniów klas VI do miejsc pamięci narodowej- muzeum na Majdanku
7.09. 2015	Udział przedstawicieli samorządu szkolnego w uroczystości z okazji święta 15 PP Wilków
23.09. 2015	Udział uczniów w projekcie edukacyjnym Muzeum Wsi Lubelskiej „Poznajemy dziedzictwo kulturowe regionu- Muzeum Szkole”
30.10,6.11. 2015	Wyjście klas I-III gimnazjum na cmentarz wojenny Balonna- odwiedzenie miejsc pamięci narodowej, porządkowanie kwater żołnierzy, zapalenie zniczy, uczczenie minutą ciszy poległych.
11,12.11. 2015	Udział pocztu sztandarowego i uczniów w uroczystościach miejsko- kościelnych związanych ze Świętem Odzyskania Niepodległości
25.11.2015	Apel patriotyczny z okazji Święta Odzyskania Niepodległości połączony ze spotkaniem z sybirakiem i koncertem pieśni patriotycznych w wykonaniu Orkiestry Sił Powietrznych.
12.02.2016	Zwiedzanie przez uczniów klas III gimnazjum Muzeum na Majdanku
Marzec 2016	Udział przedstawicieli społeczności szkolnej w uroczystościach związanych z obchodami ku czci Żołnierzy Wyklętych
Maj 2016	Udział przedstawicieli szkoły i pocztu sztandarowego w uroczystościach kościelnych i miejskich z okazji uchwalenia Konstytucji 3 Maja
Maj 2016	Udział w odsłonięciu pomnika poświęconego martyrologii dęblińskich żydów
26-28.10.2016	Wyjście klas II gimnazjum na cmentarz Balonna, porządkowanie grobów, zapalenie zniczy, krótka prelekcja na temat walk żołnierzy 15 PP Wilków.
10.11. 2016	Apel szkolny z okazji Święta Niepodległości
11. 11.2016	Udział przedstawicieli społeczności szkolnej i pocztu sztandarowego w uroczystościach kościelno- miejskich Święta Niepodległości.
11 listopad 2016	Udział uczennic klas II gimnazjum w XIII Przeglądzie Poezji i Pieśni Niepodległościowej „Żeby Polska była Polską”- koncert laureatów
23.11.2016	Szkolny Konkurs Pieśni Patriotycznej dla uczniów i nauczycieli

e) ZESPÓŁ SZKÓŁ NR 3

Data	Nazwa i krótki opis wydarzenia
06.2013r.	Z okazji dni Dębłina wystawa fotograficzna w ZS nr 2 „Dębłin dawniej i dziś”.
20 czerwca 2014r.	Z okazji 60 - lecia miasta Dębłina wystawa fotograficzna z pokazem multimedialnym „Historia Dąblina w obiektywie”. Park przed Urzędem Miasta w Dęblinie
Marzec, kwiecień 2013,2014	Organizacja Powiatowych Konkursów Recytatorskich im. Kolumbów i Cz. Miłosza
09.2016r.	Wystawa „Zapomniana historia - Stalag 307” przygotowana została przez młodzież gimnazjalną Zespołu Szkół nr 3 w Dęblinie pod kierunkiem pani Kamili Kuźmy - Smagi , pani Agnieszki Kłós i pana Mariusza Kłosa w ramach realizacji projektu gimnazjalnego. Głównym celem wystawy było przybliżenie historii Dębłina, a w szczególności historii Twierdzy Dębłin w okresie II Wojny Światowej. Ekspozycja zawiera 80 zdjęć w różnych formatach przenikających się z eksponatami i instalacjami przenoszącymi odbiorcę w świat obozu jenieckiego. Wystawa ukazuje zetknięcie dwóch światów, świata oprawców - pełnego przepychu i świata tysięcy jeńców przetrzymywanych w nieludzkich warunkach, umierających z zimna, głodu i szerzących się chorób. Wernisaż wystawy odbył się 17 czerwca 2016 roku podczas obchodów Dni Dębłina, na który przybyli mieszkańcy Dębłina, przedstawiciele Związku Byłych Żołnierzy Zawodowych, oraz grupy młodzieży wraz z wychowawcami i nauczycielami z Zespołu Szkół Zawodowych nr 1 w Dęblinie. Opiekunowie projektu za działania związane z kształtowaniem postaw patriotycznych wśród młodzieży oraz popularyzację historii Dębłina z okresu II Wojny Światowej w środowisku lokalnym, odznaczeni zostali Odznaką za zasługi dla Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych.

f) SZKOŁA PODSTAWOWA NR 2

Data	Nazwa i krótki opis wydarzenia
Luty 2013, 2014	Obchody święta Patrona Szkoły, Przybliżenie dzieciom postaci Wł. Broniewskiego patrona szkoły i jego twórczości, uroczysty apel
Maj 2013, 2014	Obchody Święta Konstytucji 3 Maja Uroczysty apel, Udział w uroczystościach miejskich ze sztandarem szkoły, msza św. Złożenie kwiatów pod pomnikiem J. Piłsudskiego, uroczysta Sesja Rady Miasta
Czerwiec 2013, 2014	Uroczyste obchody Dni Dębłina
Wrzesień 2013, 2014	Obchody Święta 15 PP Wilków Udział w uroczystościach miejskich ze sztandarem szkoły, msza św. Złożenie kwiatów.
Listopad 2013, 2014	gościliśmy grupę z Puław ze stowarzyszenia „ Przeszłość- Przyszłość” z patriotycznym spektaklem słowno- muzycznym w ramach obchodów „Święta Niepodległości.
Cyklicznie przez cały rok 2013, 2014	Wycieczki o charakterze edukacyjnym, patriotycznym, do miejsc pamięci narodowej, krajoznawczym, do pomników przyrody do ciekawych miejsc w najbliższej okolicy i w Polsce.
Cyklicznie przez cały rok 2013, 2014	Apele szkolne zgodnie z oddzielnym harmonogramem Kulturyważnych uroczystości o charakterze państwowym i religijnym, promowanie szkoły w środowisku lokalnym.

Cyklicznie przez cały rok 2013, 2014	Udział w alercie ekologicznym Propagowanie zdrowego stylu życia-walka z nałogami współpraca z instytucjami pomocy społecznej, współdziałanie całej społeczności szkolnej.
Cyklicznie przez cały rok 2013, 2014	współpraca z Muzeum Sił Powietrznych, wycieczki do muzeum oraz zorganizowanie w szkole wystaw tematycznych na temat historii miasta, szkoły lotniczej i twierdzy Dęblin.
Cyklicznie przez cały rok 2013, 2014	Opieka nad miejscami pamięci narodowej: pomnik poległych w walkach wyzwoleniczych na cmentarzach dęblińskich parafialnym, komunalnym i cm. „Balonna”. Opieka nad tablicą umieszczoną na budynku szkoły poświęconą nauczycielom zamordowanym w czasie okupacji. Opieka nad płytą pamiątkową i dębem ku czci ks. S. Hładuniaka
Czerwiec 2013, 2014	Współpraca z harcerzami dęblińskimi, organizowanie w czerwcu pokazów sprawności harcerskich,
Maj 2015, 2016	Obchody Święta Konstytucji 3 Maja Uroczysty apel, udział w uroczystościach miejskich ze sztandarem szkoły, msza św., złożenie kwiatów pod pomnikiem J. Piłsudskiego, uroczysta Sesja Rady Miasta
Wrzesień 2015, 2016	Obchody Święta 15 PP Wilków Udział w uroczystościach miejskich ze sztandarem szkoły, msza św. Złożenie kwiatów.
Listopad 2015, 2016	gościliśmy grupę z Puław ze stowarzyszenia „Przeszłość- Przyszłość” z patriotycznym spektaklem słowno- muzycznym w ramach obchodów „Święta Niepodległości.
Cyklicznie przez cały rok 2015, 2016	Wycieczki o charakterze edukacyjnym, patriotycznym, do miejsc pamięci narodowej, krajoznawczym, do pomników przyrody do ciekawych miejsc w najbliższej okolicy i w Polsce.
Cyklicznie przez cały rok 2015, 2016	Apele szkolne zgodnie z oddzielnym harmonogramem Kultywowanie ważnych uroczystości o charakterze państwowym i religijnym, promowanie szkoły w środowisku lokalnym.
Cyklicznie przez cały rok 2015, 2016	współpraca z Muzeum Sił Powietrznych, wycieczki do muzeum oraz zorganizowanie w szkole wystaw tematycznych na temat historii miasta, szkoły lotniczej i twierdzy Dęblin.
Cyklicznie przez cały rok 2015, 2016	Opieka nad miejscami pamięci narodowej: pomnik poległych w walkach wyzwoleniczych na cmentarzach dęblińskich parafialnym, komunalnym i Balonna. Opieka nad tablicą umieszczoną na budynku szkoły poświęconą nauczycielom zamordowanym w czasie okupacji. Opieka nad płytą pamiątkową i dębem ku czci ks. S. Hładuniaka
Czerwiec 2015, 2016	Współpraca z harcerzami dęblińskimi, organizowanie w czerwcu pokazów sprawności harcerskich,

g) SPECJALNY OŚRODEK SZKOLNO - WYCHOWAWCZY

<u>Data</u>	<u>Nazwa i krótki opis wydarzenia</u>
04.06.2013r.	<u>Dzień Otwartych Drzwi Ośrodka pt.„Rola placówek kształcenia specjalnego w procesie edukacji i środowisku lokalnym”</u> <u>Konferencja</u> <u>Cel:</u> -przybliżenie istoty funkcjonowania dziecka niepełnosprawnego w aspekcie szeroko pojętej pomocy świadczonej przez specjalistów naszej placówki oraz roli placówek kształcenia specjalnego w procesie edukacji
30.04.2013r.	<u>Apel z okazji 3 -Maja</u> <u>Cel:</u> - rozwijanie umiejętności aktywnego uczestnictwa w świętach narodowych -kształtowanie postawy patriotycznego poczucia przynależności narodowej

<p>16.05-19.05 2013r.</p>	<p><u>V Ogólnopolski Integracyjny Zlot Drużyn Harcerskich „Nieprzetartego Szlaku ”</u> zorganizowany przy pomocy 1 Batalionu Drogowo- Mostowego i Stowarzyszenia Inicjatyw Lokalnych „IGNIS” <u>Cel:</u> - uczczenie 150 rocznicy wybuchu Powstania Styczniowego, narodowego zrywu niepodległościowego Polaków -obchody 55 rocznicy powstania Nieprzetartego Szlaku ZHP, poznanie historii i tradycji NS -przybliżenie specyfiki służby 1 Dęblińskiego Batalionu Drogowo- Mostowego - przybliżenie postaci bohatera narodowego Generała Romualda Traugutta - integracja środowisk, rozwijanie wrażliwości . - propagowanie metody harcerskiej w pracy z dzieckiem niepełnosprawnym -doskonalenie wademekum harcerskiego</p>
<p>07.11.2013r.</p>	<p><u>Dzień Patrona Marszałka Józefa Piłsudskiego, Apel z okazji Narodowego Święta Niepodległości</u> zorganizowany został z udziałem społeczności Ośrodka, Warsztatów Terapii Zajęciowej i zaproszonych gości <u>Cel:</u> -kultywowanie i poszanowanie tradycji związanej z postacią Patrona -podkreślenie znaczenia postaci Marszałka Józefa Piłsudskiego jako symbolu odzyskania przez Polskę Niepodległości - rozwijanie postawy patriotycznego poczucia przynależności narodowej -uczenie poprawnego zachowania się podczas uroczystości szkolnych i państwowych</p>
<p>05.12.2013r.</p>	<p><u>Wystawa Twórczości Rękodzielniczej Uczniów SOSW o charakterze lokalnym towarzysząca wystawie w MDK połączona z kiermaszem rękodzielniczym</u> <u>Cel:</u> -kontynuowanie tradycji wykonywania ozdób -prezentacja twórczości i pomysłowości wychowanków -rozwijanie wrażliwości estetycznej i wyobraźni dzieci i młodzieży z naszego Ośrodka -integracja uczniów ze społecznością lokalną -promocja Ośrodka w środowisku lokalnym</p>
<p>03.03.2014r.</p>	<p><u>Folkowe ostatki z KAPELĄ DREWUTNIA</u> Zaproszeni goście, wychowankowie i pracownicy szkoły, uczestnicy WTZ, a także mieszkańcy Dębina - mieli możliwość przeżycia spotkania z tradycyjną muzyką ludową pogranicza południowo-wschodniej Polski, ale także narodowymi pieśniami ukraińskimi i łemkowskimi.</p>
<p>16.04.2014r.</p>	<p><u>Spotkanie wielkanocne z udziałem całej społeczności szkolnej, rodziców, zaproszonych gości</u> <u>Cel:</u> -kultywowanie tradycji i obrzędów wielkanocnych -wdrażanie wychowanków do poszanowania tradycji -integrowanie społeczności szkolnej -integracja wychowanków ze środowiskiem lokalnym</p>
<p>27.04.2014r.</p>	<p><u>Dzień Otwartych Drzwi po raz IX w naszym Ośrodku</u> Celem ,którego było przybliżenie specyfiki funkcjonowania Ośrodka , możliwość udziału w zajęciach otwartych m.in. z zakresu Integracji Sensorycznej, logopedii, zajęć prowadzonych metodą W. Sherborne i usprawniana przez ruch, ponadto zaprezentowanie programu artystycznego w wykonaniu naszych uczniów i zwiedzanie Ośrodka.</p>
<p>28.04.2014r.</p>	<p><u>Międzyszkolny konkurs recytatorski „Moje miasto –miejsce bliskie mojemu sercu”</u> -rozwijanie zdolności recytatorskich uczniów -przygotowanie uczniów do samodzielnych prezentacji i występów -nawiązanie współpracy między szkołami, integracja dzieci i młodzieży</p>

	-włączenie się w cykl uroczystości upamiętniających sześćdziesiątą rocznicę uzyskania praw miejskich przez nasze miasto
30.04.2014r.	<u>Uroczysty apel z okazji rocznicy uchwalenia Konstytucji 3 Maja</u> Uczniowie klas gimnazjalnych i starszych klas Szkoły Podstawowej przygotowali pod kierunkiem nauczycieli, montaż słowno- muzyczny, w którym znalazły się ciekawostki historyczne, a także wiersze i pieśni patriotyczne. Wyjątkowo poruszającym dopełnieniem całości były prezentacje multimedialne opracowane do utworów M. Grechuty- „Wolność” i „Ojczyzna”. Apel wieńczyło wystąpienie uczennicy, która trzymając bukiet biało- czerwonych kwiatów recytowała wiersz pt.: „Radosny dzień”
04.06.2014r.	Międzyszkolny Konkurs Fotograficzny „Moje miasto w obiektywie” Cel; - upamiętnienie Jubileuszu 60 rocznicy nadania praw miejskich miastu Dęblin -nawiązanie współpracy między szkołami, integracja dzieci i młodzieży
<u>08.05-11.05. 2014r.</u>	<u>VI Ogólnopolski Integracyjny Zlot Drużyn Harcerskich Nieprzetartego Szlaku DĘBLIN 2014r.</u> Cel ; -uczczenie Jubileuszu 60 rocznicy nadania Dęblinowi Praw Miejskich -promowanie Miasta Dęblin -Przybliżenie specyfiki służby 1Dęblińskiego Batalionu Drogowo Mostowego -doskonalenie wademecum harcerskiego -propagowanie wychowania w trzeźwości -wskazywanie racjonalnych i harcerskich metod spędzania czasu wolnego -podnoszenie sprawności fizycznej
23.10.2014r.	<u>Udział uczniów w lekcji na żywo „Opowieść o żydach polskich zorganizowanej przez Muzeum Historii Żydów Polskich „POLIN”we współpracy z Narodowym Instytutem Audiowizualnym i Centrum Edukacji Obywatelskiej</u> Cel: - zapoznanie uczniów z polską kulturą żydowską - zaznajomienie z codziennym życiem polskich Żydów
06.11.2014r	<u>Dzień Patrona, Marszałka Józefa Piłsudskiego</u> <u>Święto Niepodległości –uroczysty apel</u> z udziałem społeczności Ośrodka i zaproszonych gości Cel: -kultywowanie i poszanowanie tradycji związanej z postacią Marszałka Józefa Piłsudskiego jako symbolu odzyskania przez Polskę Niepodległości - rozwijanie postaw patriotycznego poczucia przynależności narodowej
12.12.2014r.	Wystawa Twórczości Rękodzielniczej Uczniów SOSW <u>Impreza towarzysząca wystawie w MDK o charakterze lokalnym</u> połączona z kiermaszem rękodzielniczym Cel: -integracja uczniów ze społecznością lokalną -promocja Ośrodka w środowisku lokalnym -inspirowanie wychowanków do twórczego działania
14.05-17.05 2015r.	<u>VII Ogólnopolski Zlot Drużyn Harcerskich „Nieprzetartego Szlaku ”</u> zorganizowany we współpracy z 1 Batalionem Drogowo- Mostowym i Stowarzyszeniem Inicjatyw Lokalnych „IGNIS” w Dęblinie. Cel: - uczczenie jubileuszu 90-lecia rocznicy działalności Wyższej Oficerskiej Szkoły Sił Powietrznych -przybliżenie specyfiki służby 1 Dęblińskiego Batalionu Drogowo-Mostowego. - propagowanie metody harcerskiej w pracy z dzieckiem niepełnosprawnym -doskonalenie wademecum harcerskiego -sprawdzenie umiejętności w zadaniach zlotowych

	- integracja środowisk, rozwijanie wrażliwości i życzliwości, propagowanie idei harcerstwa
06.11.2015r.	<u>Międzyszkolny konkurs recytatorski „Nad nami Orzeł Biały”</u> Cel: Upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży znajomości polskiej poezji patriotycznej, popularyzowanie tradycji narodowych, rozwijanie wrażliwości na słowo poetyckie, pobudzanie aktywności twórczej, integracja dzieci i młodzieży.
06.11.2015r.	<u>Dzień Patrona Ośrodka im. Marszałka Józefa Piłsudskiego i Apel z okazji Narodowego Święta Niepodległości</u> Cel: - kultywowanie i poszanowanie tradycji związanej z postacią Patrona - podkreślenie znaczenia postaci Marszałka Józefa Piłsudskiego jako symbolu odzyskania przez Polskę Niepodległości - rozwijanie postawy patriotycznego poczucia przynależności narodowej - uczenie poprawnego zachowania się podczas uroczystości szkolnych i państwowych - integracja uczniów ze środowiskiem lokalnym
04.12.2015r.	<u>Wystawa Twórczości Rękodzielniczej Uczniów SOSW o charakterze lokalnym towarzysząca Wystawie i Kiermaszowi Rękodzielniczemu organizowanemu w MDK</u> Cel: -kontynuowanie tradycji wykonywania ozdób -prezentacja twórczości i pomysłowości wychowanków -rozwijanie wrażliwości estetycznej i wyobraźni dzieci i młodzieży z naszego Ośrodka -integracja uczniów ze społecznością lokalną -promocja Ośrodka w środowisku lokalnym
07.04.2016r.	Koncert Kapeli „POŚPIECHY” - „Muzyka łączy pokolenia” Cel: -rozwijanie zainteresowania folklorem - poznanie instrumentów muzycznych - - dostarczenie dobrej zabawy - umiejętność nawiązywania relacji międzypokoleniowej - integracja środowiska lokalnego
19.05-22.05. 2016r.-	<u>VIII Ogólnopolski Integracyjny Zlot Drużyn Harcerskich Nieprzetartego Szlaku DĘBLIN 2016r.</u> Cel: Obchody Jubileuszu 100 - lecia działalności środowisk Harcerskich w Dęblinie, promocja miasta, przybliżenie specyfiki służby 1 Batalionu Drogowo Mostowego , propagowanie wychowania w trzeźwości-wskazywanie racjonalnych i harcerskich metod spędzania czasu wolnego, nawiązywanie kontaktów z ludźmi, zdobywanie wzajemnego zaufania. Poznanie walorów turystyczno- krajoznawczych Lubelszczyzny.
19.05.2016r.	<u>Wystawa fotograficzna: - „100 lat harcerstwa w Dęblinie”.</u> Cel: -przedstawienie działalności drużyn harcerskich na przestrzeni dziesięcioleci -propagowanie idei harcerstwa, -łączenie pokoleń harcerskich, -propagowanie szacunku dla starszego pokolenia
09.11.2016r.	<u>Międzyszkolny konkurs recytatorski „ Radosna Niepodległość’.</u> Cel: upowszechnianie wśród dzieci i młodzieży znajomości polskiej poezji patriotycznej, popularyzowanie tradycji narodowych, rozwijanie wrażliwości na słowo poetyckie, wspieranie działań twórczych dzieci

	i młodzieży w różnych formach aktywności, integracja dzieci i młodzieży.
<u>10.11.2016r.</u>	<u>Dzień Patrona Ośrodka oraz uroczystość o charakterze patriotycznym- Święto Niepodległości</u> Cel: -kultywowanie i poszanowanie tradycji związanej z postacią Patrona Ośrodka - Marszałka Józefa Piłsudskiego jako symbolu odzyskania przez Polskę Niepodległości - rozwijanie postaw patriotycznego poczucia przynależności narodowej -kształtowanie poczucia świadomości obywatelskiej i uczuć patriotycznych - prezentacja programu artystycznego
<u>24.11.2016r.</u>	<u>Koncert muzyków Filharmonii Lubelskiej</u> Cel: - kształtowanie wrażliwości na piękno muzyki - wyzwalanie pozytywnych emocji i przeżyć - wdrażanie wychowanków do udziału w wydarzeniach kulturalnych - integracja środowiska lokalnego - promowanie dziedzictwa kulturowego
<u>7.12.2016r.</u>	<u>Wystawa Twórczości Rękodzielniczej Uczniów SOSW</u> <u>Impreza towarzysząca wystawie w MDK</u> Cel: -integracja uczniów ze społecznością lokalną -promocja Ośrodka w środowisku lokalnym -inspirowanie wychowanków do twórczego działania

PRIORYTET II – WYKORZYSTANIE DZIEDZICTWA KULTUROWEGO W PROMOCJI MIASTA I ROZWOJU JEGO FUNKCJI TURYSTYCZNEJ

Cel szczegółowy II.1 Rozwój produktów turystycznych opartych na walorach dziedzictwa kulturowego

W 2013 roku zakończyła się realizacja projektu realizowanego w partnerstwie z Lokalną Grupą Działania „Zielony Pierścień” pn. „**Utworzenie pętli rowerowych na obszarze od Kazimierskiego do Kozłowieckiego Parku Krajobrazowego jako zintegrowanego, innowacyjnego i sieciowego produktu turystycznego**”. Projekt realizowany był w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013. Wytyczono i oznakowano ok. 20 km szlaków rowerowych, które mają za zadanie promować atrakcje przyrodnicze i kulturowe, popularyzować aktywne formy wypoczynku a także zwiększyć ruch turystyczny. Na obszarze Dębłina została oznakowana międzynarodowa trasa dziedzictwa przyrodniczo-kulturowego Bursztynowego Szlaku Greenways oraz lokalna pętla rowerowa, promująca te miejsca w Dęblinie, które warto zobaczyć i zwiedzić. Dodatkowo, przy wjazdach do Dębłina oraz na głównych skrzyżowaniach umiejscowiono oznakowanie turystyczne, informujące o możliwości zwiedzania zabytków i innych atrakcji turystycznych: zespół pałacowo-parkowy, Twierdza Dęblin (Brama Lubelska, Fort Mierzwiażka), zespół dworca kolejowego (zabytki wpisane do rejestru zabytków), cmentarz wojenny „Balonna”, pomnik przyrody – dąb Jagiełły „Grot”, Muzeum Sił Powietrznych oraz Szkoła „Orląt”. Powstałe w ramach projektu oznakowanie turystyczne podlega okresowej kontroli i uzupełnieniu ewentualnych braków. Informacja na temat sieci szlaków rowerowych znajduje się na stronie miasta, w ramach projektu rozdysponowano również mapy ze szlakami, przewodniki turystyczne oraz paszporty turystyczne.

Cyklicznie Miasto Dęblin przy współpracy z Garnizonem Dęblin, jednostkami oświatowymi i instytucjami kultury organizuje imprezy miejskie, podczas których prezentowane są lokalne zasoby zabytkowe i kulturowe. W ramach corocznych obchodów „Dni Dębłina” organizowane są Dni Otwarte Garnizonu Dęblin. Uczestnicy mają okazję zwiedzania obiektów zabytkowych Twierdzy Dęblin, obiektów znajdujących się na terenie Garnizonu Lotnisko czy odwiedzenia Muzeum Sił Powietrznych. Dobra współpraca z tą najmłodszą instytucją kultury funkcjonującą na

terenie naszego miasta umożliwia niejednokrotnie bezpłatne wejścia na teren obiektu grupom zorganizowanym, w tym dzieciom i młodzieży. Zwiedzając Muzeum Sił Powietrznych oglądający upowszechniają wartości historyczne związane z dziejami oręża polskiego, w szczególności z historią i tradycją sił powietrznych. Podczas święta miasta organizowane są również rejsy statkiem po Wiśle, umożliwiające obejrzenie murów fortecnych Twierdzy Dęblin.

Cel szczegółowy II.2 Wykorzystanie mediów, Internetu i multimedialnych w celu nowoczesnej promocji walorów zabytkowych

W ramach realizacji powyższego celu prowadzona i aktualizowana jest strona internetowa miasta www.deblin.pl. Strona posiada specjalną zakładkę, dotyczącą turystyki, która zawiera szereg niezbędnych informacji dla mieszkańców i potencjalnych turystów. Udostępnione są informacje na temat szlaków turystycznych, a także obiektów zabytkowych i ich historii.

Do dyspozycji turystów jest również interaktywna mapa oraz wirtualny spacer po Dęblinie, dostępny na stronie internetowej miasta.

Prowadzona jest również współpraca z mediami tradycyjnymi i internetowymi w dziedzinie promocji lokalnych zabytków. W 2015 roku wykorzystano Twierdzę Dęblin w programie telewizyjnym kanał HISTORIA: „Przewodnik historyczny Bogusława Wołoszańskiego - Twierdza Dęblin”.

Cel szczegółowy II.3 Wykorzystanie turystyczne terenów Twierdzy Dęblin

Z uwagi na fakt, że większość dęblińskich zabytków wpisanych do rejestru zabytków województwa lubelskiego znajduje się na terenie zamkniętym Garnizonu Dęblin, udostępnianie ich do zwiedzania jest utrudnione. Niemniej prowadzona jest współpraca z administracją wojskową w zakresie udostępniania najciekawszych obiektów podczas obchodów Dni Dęblina oraz świąt patriotycznych. W ramach Dni Otwartych Koszar mieszkańcy i turyści mają możliwość zwiedzenia Twierdzy Dęblin czy obiektów na terenie Garnizonu Lotnisko. W okresie letnim przy współpracy i zaangażowaniu członków Towarzystwa Przyjaciół Dęblina oprowadzanie są wycieczki z przewodnikiem dla grup zorganizowanych. Na terenie Twierdzy znajduje się Sala Tradycji oraz wystawa stała w Bramie Lubelskiej pt. „Historia Twierdzy Dęblin”.

Obiekty Twierdzy Dęblin (Brama Lubelska), Fortu Mierzwiączka oraz Reduty Zajęczka ujęte zostały w przebiegu rowerowego szlaku turystycznego.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Opieki nad Zabytkami Miasta Dęblin na lata 2013- 2016 położył szczególny nacisk na wykorzystanie istniejących źródeł finansowania inwestycji związanych z opieką nad zabytkami, promocję dziedzictwa kulturowego oraz współpracę administracji samorządowej z właścicielami obiektów zabytkowych.

W okresie sprawozdawczym Miasto Dęblin starało się na miarę swoich możliwości wspierać instytucje kultury, placówki oświatowe i organizacje pozarządowe w działaniach z zakresu ochrony dóbr kultury, tworząc odpowiednie warunki organizacyjne i finansowe.

Należy stwierdzić, że priorytety określone w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami Miasta Dęblin na lata 2013- 2016 zostały wykonane w stopniu zadawalającym.

Burmistrz Miasta Dęblin dziękuje wszystkim podmiotom, osobom, które aktywnie wspierają działania Miasta Dęblin zmierzające do ochrony tradycji i tożsamości miasta oraz posiadanych dóbr kultury, w celu ich zachowania dla przyszłych pokoleń. Wyraża również nadzieję, że Program Opieki nad zabytkami uchwalony na kolejne lata będzie równie efektywny, co pozwoli na pełną realizację przyjętych założeń programowych zarówno przez podmioty instytucjonalne, jak i organizacje, dla których problematyka dziedzictwa kulturowego jest istotną potrzebą.

BURMISTRZ MIASTA
Beata Siedlecka
mgr Beata Siedlecka

